

Una revolució a l'estil català

Lluís M. Xirinacs

0.- Qui ha sofert la traïció?

Hi ha hagut traïció. Enguany l'editorial Bromera d'Alzira ha editat, traduïda al català, l'obra francesa de Julien Benda, "La traïció dels clergues", publicada el 1927. En argot parisenc, "clergues" volia dir "intel·lectuals". "No res de més eclesial i sectari que un home de lletres", en frase de Gregorio Morán (La Vanguardia¹, 16-9-95, p. 19). Aleshores eren els intel·lectuals francesos els interpel·lats per Benda. En aquesta ocasió són els líders polítics de les nostres terres els interpel·lats per mi. No sóc l'únic que pensa així.

En aquests darrers dies, amb motiu del vint aniversari de la mort de Franco i de la coronació del rei Joan Carles I, enmig de tones d'encens cremat en honor d'una "transició model universal", han sovintejat crítiques coincidents amb la meua. Per exemple, J. Ramón González Cabezas comenta (L. V., 21-6-95): "L'incipient renaixement de la vella polèmica entre ruptura i reforma revela el grau de retrocés de la situació política espanyola i, allò que és pitjor, de la pròpia psicologia col·lectiva del país. L'esquerra plora i es colpeix el pit pel fet de no haver forçat la ruptura en el seu dia, tot cercant-hi l'origen culpós dels seus errors i desventures, mentre la dreta condemna aquells que usurparen i malversaren el paper reformista que s'atribuïa gelosament des de les darreries del franquisme. Que li ho preguntin, si no, a Manuel Fraga". I encara més als fills de Torcuato Fernández Miranda.

Manuel Trallero, en una columna titulada "La traïció" (L. V., 5-9-95), diu: "Què, sinó traïdors als seus respectius idearis, foren Adolfo Suárez, Santiago Carrillo, el president Tarradellas, el general Gutiérrez Mellado o el propi cardenal Tarancón?". Nosaltres hem allargat la llista i hem reforçat l'acusació contra els que foren antifranquistes.

José María Maravall, ministre d'educació del primer govern socialista i catedràtic de sociologia política reflexiona avui així (L. V. 3-10-95): "La nostra democràcia és una democràcia de baixa qualitat. No es millora la qualitat amb remeis màgics. Caldria tenir audàcia, reinventar. Cercar noves fórmules electorals, del funcionament del Congrés i dels partits. I, sobretot, que el reclutament dels polítics no es centri en persones poc estimables (!). Cal que siguin persones que entenguin de què va l'interès general. Aquesta gent existeix i es pot cercar. Hi ha sectors, com els poders fàctics als quals avui se'ls anomena societat civil, que em preocupen. Estan en política, però també en la banca, en els mitjans de comunicació. I existeixen en un govern que moltes vegades s'ha resistit a afrontar-ne l'evidència... Existeixen en un partit excessivament jerarquitzat; també en una oposició dedicada a la truculència i a l'insult, en alguns dirigents de la dreta. I hi ha gent que quan parla de la justícia sembla

¹ En endavant, L.V.

que parla de la llei de Lynch" (Charles Lynch, durant la guerra de la independència d'EUA introduí la pràctica de linxar, sense cap mena de judici, el malfactor sorprès en flagrant delictes). L'Assemblea de Catalunya també era un poder fàctic en aquells dies i, a més, inequívocament del poble d'on únicament surt tota sobirania legítima en democràcia. I fou enganyada i dissolta pels líders oligarques, la majoria dels quals encara avui manen i que des d'aleshores s'emmaridaren amb els poders fàctics antipopulars. Ingeniu Maravall, qui d'ells anirà a trobar polítics estimables, si els cercadors són dels no estimables?

En L. V. de 17-10-95, Europa Press anota: "El portaveu del grup basc al Congrés, Iñaki Anasagasti, manifestà que <<la transició espanyola no es pot basar ni en la figura del Rei ni en la d'Adolfo Suárez, perquè era el poble qui estava empenyent i la transició s'hauria fet malgrat aquestes persones>> a les quals es dóna <<una importància desmesurada>>".

Jordi Pujol (L.V. Magazine 29-10-95), reconeix que "a la transició espanyola també li falta quelcom, perquè la desaparició de la UCD (no explica perquè) feu que el ritme normal d'alternança política es trenqués". Sobre la possibilitat de la independència de Catalunya durant la transició espanyola, Pujol s'excusa tot tirant pilotes fora: "Entenem i celebrem que països l'existència dels quals estava molt amenaçada hagin optat per la independència com Estònia, Macedònia, Lituània o altres. El que passa és que la possibilitat que Europa tingués més estats plurinacionals hauria estat interessant per a Catalunya".

Josep M. Colomer, polític, en un article de L. V. de 28-11-95, titulat "Una democràcia de mala qualitat", formula una llarga i interessant llista de greuges contra la vera democràcia, fets per la "nova democràcia espanyola", que resum així: "A causa de la forma com es dugué a terme la transició, la democràcia espanyola està afectada per una excessiva concentració de poder, la qual cosa va en detriment del pluralisme i no afavoreix el consens". Aquesta excessiva concentració de poder és allò que jo anomeno la substitució d'una monarquia tirànica (Franco) per una oligarquia tirànica (avui).

Xabier Arzalluz (L. V. 4-12-95), s'exclama: "Aquesta transició, que es vol posar com a exemple, tingué unes xacres tremendes, amb una democràcia molt dubtosa".

El periodista Emili Manzano (L. V. 5-12-95), a propòsit de l'escriptor Manuel Vázquez Montalbán, "en un moment d'al·luvió de publicacions, d'emissions televisives i la resta de commemoracions sobre la transició democràtica espanyola, es pot tenir la sensació que la memòria històrica, en realitat, comença a desaparèixer. <<Hem heretat una imatge que presenta el franquisme com a quelcom d'obsolet, quan el cert és que la seva ombra encara gravita sobre la vida política d'aquest país>>, afirmava Montalbán, que precisava com antics responsables de moltes atrocitats de la brigada social de funest record, com els comissaris Conesa, Ballesteros o Navales,

exerciren càrrecs d'importància en l'organigrama de la policia <<democràtica>> en els primers governs de la UCD". I el mateix periodista diu que Josep Benet "assenyalava que en aquests dies hi ha la impressió que la transició fou un joc de polítics, a l'estil Cánovas i Sagasta, en què es traspasaren tan tranquil·lament els poders i aquí no ha passat res".

Però és fàcil condemnar i difícil presentar alternatives viables. La gent que manté el sistema actual em pregunta: "Doncs, què volies?". Jo sóc una mica estrany i, còmodament, puc dir que jo no volia res en sentit estricte. La meua única il·lusió, després de tant de temps d'autoritarisme franquista i pre-franquista, era d'ajudar amb totes les meves forces a donar pas a la democràcia sense adjectius, al poder polític i econòmic del poble, finalitat expressament formulada en el segon punt de l'Assemblea de Catalunya. La Constitució espanyola de 1978, en el seu article primer, com qualsevol Constitució, que es vulgui considerar a si mateixa democràtica de veritat, diu: "La sobirania nacional resideix en el poble espanyol, del qual emanen tots els poders de l'Estat". Mirem de prescindir ara de la paraula "espanyol". La sobirania nacional resideix en el poble". I d'ell "emanen tots els poders de l'Estat". No es pot dir més clar. I, malgrat ara faci vergonya als "establerts" parlar de poble —tota manifestació popular és sistemàticament titllada per ells de populista—, en la Constitució es diu "poble" amb totes les lletres. La gent inequívocament desitjava la democràcia. Ara, ens diuen els líders, ja fruïm de la normalització democràtica. Els seguidors dels líders, enquadrats o no en partits, la quasi totalitat dels periodistes del paper, de la ràdio i de la televisió accepten aquest judici, s'omplen la boca amb la repetició a l'infinit de la paraula-talismà "democràcia" i ens embafen hora rera hora amb les expressions: "ara que ja som en democràcia", "la transició de la dictadura a la democràcia", "vint anys de democràcia", "el primer codi penal de la democràcia", etc.

Si això fos així, què volia l'oposició rupturista?, per què es va estendre un desencís, pesat com un plom?, per què s'ofegà tota participació popular en la política, al revés de com havia succeït en els anys turbulents de la sortida del franquisme?, per què els socialistes hagueren de prometre un "canvi" perquè la gent els votés?, per què ara hi ha un nou desencís, sobre el "canvi" promès pels socialistes? La raó adduïda sempre ha estat la por. En Trallero citat més amunt, després de titllar de traïdors als líders, els justifica: "Mercès a ells, sovint, hem evitat matar-nos els uns als altres com a simples conills" (id.). Molts invoquen el "soroll de sabres" a les casernes i així endossen als militars una culpa que és exclusivament d'ells. Jo he recollit el plany desencisat de policies, guàrdies civils, funcionaris de presons, soldats i oficials militars verament democràtics. Els líders polítics volien heretar íntegrament l'autoritarisme franquista intacte. Se l'han repartit ignominiosament uns quants franquistes i uns quants antifranquistes que des de fa vint anys manen i manen, amb defallences només episòdiques. Per no perdre el poder, els franquistes han convertit en còmplices seus els antifranquistes que s'hi han avingut i viceversa. També s'ha argumentat que les votacions del referèndum sobre la reforma i les primeres eleccions foren "faves comptades". La dreta tenia encara massa força. No s'hi podia fer res. Franco morí al llit. I, gràcies a Torcuato Fernández Miranda i al Rei, el mateix sistema franquista es

féu l' "harakiri". D'una banda es parla de democràcia i d'altra es reconeix que la ruptura fou impossible. La realitat és que en els anys '70 anàvem creixent en força democràtica i, tot d'una, els líders antifranquistes retiraren descaradament el peu de l'accelerador de la lluita popular. Per conservar llur poder ja no calia més el poble. El desmobilitzaren, l'arraconaren, el castraren amb arts més fines que les del franquisme. Tot, a partir d'aleshores, esdevingué secret. Perquè els líders antifranquistes s'acabaven de transformar en enemics reals del poble i això no es podia dir. Els pitjors enemics del poble, perquè havien estat els seus amics i seguien semblant-ho. Aconsellaren el poble de seguir la legalitat de *don Torcuato*. I, de legalitat en legalitat, la voluntat democràtica popular —que, evidentment, depassava el marc legal aleshores vigent— fou segrestada, i la gran presa de cacera del "18 de julio" del vell lleó franquista, moribund, fou repartida entre un estol de joves hienes carronyeres, famolenques de poder, totes còmplices entre elles, totes amb les mateixes franges negres a l'esquena i ulls lluents en la nit. Qui ens deslliurará de la generació de la "transició"? I, qui la podrà substituir si ells han practicat, durant els darrers vint anys, igual que Franco, una política de terra calcinada per a tot allò que pogués significar la més mínima expressió de voluntat popular? Si fins i tot les carrosses de les festes majors, que abans dissenyava i preparava il·lusionadament la gent dels diferents barris o municipis, ara les encarreguen els ajuntaments a empreses especialitzades, amb diners de l'erari públic, i rèdits electorals partidistes. "Tot ho fem per al poble, carrosses, focs artificials, *pa i circ*. I infinits llocs de treball administratiu ben protegits contra l'augment del cost de la vida. I subvencions i subvencions fins i tot a la més pura ociositat i inèpcia. Coses, aquestes darreres, que no havia fet en Franco. Que es fotin els vivers de les aigües dels marroquins. Les nostres ja són estèrils. Som realment creatius i socials. Cal vetllar pels nostres treballadors del mar. Voteu-nos un altre cop!".

Aquests líders desaprensius tenien un as a la màniga: la vella Europa gaudia, si fa no fa, d'una "democràcia" com la que a ells els convenia. I a Europa li convenia i preparava, per al seu flanc sud-oest, una "democràcia" com la seva. Mai no pensem prou que els Estats Units, Europa i el Japó lideren un món mantingut deliberadament i escandalosament desigual en l'economia i colonitzat en la cultura. En el segle passat les desigualtats econòmiques i els colonialismes culturals eren políticament palesos en cada país. En un segle, el sistema dominant ha exportat la misèria estructural, material i espiritual, al dit "tercer món" i ha convertit en còmplices seus a la classe treballadora i als intel·lectuals ("clergues") del seu "primer món". L'"eurocomunisme" i el "postmodernisme" en són exemple. Si aquestes domesticades intel·lectualitat política i classe treballadora fan bondat i no desestabilitzen la desigualtat "necessària, —diuen—", entre el "primer" i el "tercer món", són premiades amb una estructura aparentment democràtica. "El menys dolent dels sistemes". Aquesta mena de premi és impensable per al "tercer món", tot i que hipòcritament el "primer món" sol boicotejar el "tercer món" per antidemocràtic. A la gent senzilla d'Àustria o Suïssa se'ls encenien les galtes d'emoció davant, per exemple, de la nostra Marxa de la Llibertat. "Si tinguéssim això al nostre país!". En uns anys de descontrol sorgí, sobretot al Principat de Catalunya, una revolució democràtica de veritat, revolució amorosa del perdó i l'amnistia (no

violenta, tota semblança amb Sèrbia, Croàcia o Txetxènia és mera casualitat), però també una revolució valenta dels drets i deures individuals, de les llibertats i corresponsabilitats nacionals i de la justícia econòmica i cultural internacionals. Que calia fer-la amb prudència? Certament. Però calia i cal, encara, fer-la. Anem a pams.

1.- Revolució a la francesa.

El segle XVIII francès venia de la medievalitat i de l'*ancien régime* modern. *In extremis*, a tota Europa, els imperis tractaren de racionalitzar-se —els despotismes il·lustrats de Lluís XV de França, Catalina la Gran de Rússia, Frederic II de Prússia, Maria Teresa d'Àustria, Carles III d'Espanya, etc.—. En els despotismes, la raó estricta triomfà. Però una racionalitat en sentit ample demanava la llibertat. I aquesta fou la principal reivindicació de la revolució francesa. Tanmateix aquesta llibertat fou deformada en dos aspectes. El primer, des de l'angle econòmic. La revolució concedí llibertat política però no econòmica. Sense aquesta darrera, l'altra és una pura ficció. I calgué la revolució socialista del segle XIX per reclamar-la (endebades podem dir al final del segle XX). El segon, des de l'angle social.

Enfront del caciquisme agrari medieval i de l'absolutisme urbà modern, la revolució francesa instaura la democràcia racional estricta —racionalisme polític—. Vint milions de ciutadans individuals francesos —les nacions internes, Alsàcia, Bretanya, Euskadi, Catalunya, Còrsega, etc., no compten per a la raó estricta: ja no diguem les regions tradicionals, els municipis, els "quartiers"— voten un parlament únic, de la majoria del qual n'eixirà un govern també únic, segons llei matemàtica de majories i minories. No entrem aquí en la llista inacabable de les desvergonyides trampes de les lleis electorals: en els coeficients D'Hondt, en la consideració de majoria tot descomptant les abstencions, vots en blanc i nuls, privació de vot a les dones, als immigrants, als exiliats, als grups no reconeguts, confecció de llistes tancades i bloquejades, circumscripcions electorals arbitràries, criteris partidistes d'adscripció d'escons, diputats callats i dormitants excepte els portaveus, etc.

Si ens cenyim al criteri racional matemàtic de "cada persona un vot" en el marc d'una república de molts milions de ciutadans, veiem que cada persona és una gota d'aigua perduda en l'oceà. No se sent participant, no se sent representada. Se sent massificada, cosa, peça, número. No pot discutir el detall d'uns programes o d'unes consultes redactats des de dalt. O tot o res. Ho pren o ho deixa. Se li consulta de coses de les quals no pot opinar, una vegada cada quatre, cinc, sis o set anys. L'home no és reduïble a matemàtiques. La ciència racional de primer elementaritza i després munta conjunts (muntatges) controlats d'elements. La vida genera conjunts i els elements en depenen i s'hi desenvolupen orgànicament. Només una racionalitat molt ampla, inexistente en aquells temps tan poc ecològics, podia copsar mínimament la complexitat de la vida humana. És curiós el fenomen del federalisme nord-americà coetani del centralisme jacobí francès. Els francesos, malgrat el Lafayette ajudador dels americans, mitjançant l'espasa de Napoleó, voldran instaurar en tot el món l'Estat únic universal.

Els federalistes americans, en canvi, tracten de superar les estretors de la raó estricta, aplicada al camp de la política. Tanmateix encara en són ben presoners. Multiplicaran els Estats dintre de la Unió. Però seran Estats artificials traçats sobre el mapa amb regle i escaire i deixaran sense Estat els indis, els negres, els porto-riquenys, els *chicanos*, els xinesos, etc. Quina por els fan les nacions de veritat. Només es pot concedir l'Estat a qui realment no el necessita: Iowa, Idaho, Wisconsin, etc., tal com els crèdits bancaris! Ni els cantons suïssos, ni les comunitats autònomes espanyoles, segons les respectives Constitucions, no es poden federar per afinitats culturals.

El nacionalisme romàntic del segle XIX, l'Alemanya de Fichte-Bismarck, la Itàlia de Cavour-Garibaldi, la renaixença catalana de Verdguer-Prat de la Riba o l'occitana del felibritge-Mistral intentaran recuperar la primacia de l'aspecte més natural-cultural-històric de la nació enfront de l'Estat-Nació jacobí. Ha calgut arribar a les darreries del segle XX perquè aquestes consideracions prenguessin força... fora de l'Europa dels Estats.

2.- Revolució socialista.

Enmig s'interposà la qüestió dita social i que cal dir socioeconòmica, perquè l'anterior també és una qüestió social.

Si la revolució francesa intentà resoldre la llibertat individual, tot deixant en suspens la llibertat de les comunitats intermèdies, la revolució socialista intentà resoldre la igualtat individual, tot deixant en suspens la igualtat de les comunitats intermèdies. "Llibertat, per què?" dirà Lenin. El "tercer braç" immediatament després de la revolució francesa es bifurca entre patrons burgesos rics que s'instal·laran en el poder i proletaris subburgesos, suburbials, pobres que intentaran la comuna de París, la Setmana Tràgica de Barcelona, l'alçament de Cronstadt a la Unió Soviètica, els fets de maig de 1937 a Catalunya, etc., sempre esclafats. Aquests darrers només gaudeixen de la llibertat d'anar-se a dormir d'hora per aixecar-se d'hora per anar a treballar per als patrons. L'únic capital del proletari és la prole. Aquesta prole, un cop madurada, podrà vendre la seva força de treball. No és un capital acumulable en gran quantitat. Tanmateix la demografia és l'única força dels pobres. I es perd en la majoria d'edat de la prole. En canvi el capital dels patrons és acumulable indefinidament i transformable en tecnologia substitutòria de la força de treball. Acaba, doncs, ofegant la llibertat del mercat de treball. A finals del s. XIX es produeix una bifurcació dels proletaris que serà funesta per a l'avanç de la revolució. Bakunin i Marx no saberen entendre's. Els anarquistes —més atents a l'ètica— volien l'acció directa ja ara i la supressió de la propietat. Per als socialistes —més atents a la política—, l'única solució era que el proletariat s'apropriés dels béns de producció i els gestionés socialitzadament. Tanmateix es deixaren lliscar pel fàcil pendent de confondre socialització amb estatalització i esdevingueren un fidel mirall de l'estatisme feixista. Paradoxalment els socialistes, com hem dit, no tenien una idea clara de la societat composta de societats intermèdies. Era fill del racionalisme il·lustrat. ¿Amb totes aquestes equivocacions esdevindria possible la coincidència d'anarquistes i socialistes en un comunisme llibertari final? Els segons —Segona Internacional—, de fet, cuiten a arraconar els

primers —Primera Internacional— i ja tenim la revolució socialista que es gesta en el segle XIX i esclata i fracassa en el segle XX.

No és aquí el lloc per estudiar en profunditat la causa del fracàs, tot i que em plauria. Però és cert que en 1971, l'Assemblea de Catalunya vol per a la nova etapa l'accés del poble al poder econòmic. Quan el poble tingui el poder econòmic, ¿el farà servir per créixer arranat fraternalment amb els altres pobles del món? O, ¿el farà servir per blindar-se contra els altres? Deixeu-me esmentar un bell exemple en el primer sentit. La Crida, quan disposà d'uns aliments i d'uns diners, que prou li feien falta a ella, els envià generosament a Eritrea, Etiòpia i Nicaragua. Catalunya, que no gaudeix de la seva independència, enguany ha ajudat econòmicament, com qui més, una Bòsnia martiritzada per haver declarat la seva independència.

També és cert que, als països rics, s'ha desenvolupat, sobretot a causa de la llarga pressió comunista, una legislació social que permet el paper influent dels sindicats, que reconeix un cert dret de vaga, que permet una certa participació de l'obrer en els beneficis, en el capital i en la gestió de l'empresa, que protegeix més o menys els aturats, els malalts, els incapacitats, els jubilats, els vidus, etc. Però s'ha exportat la misèria al tercer món, potencialment ric, però pobre per causa del deute exterior, de la descapitalització, dels embargaments, de l'espoliació continuada a través de multinacionals, mercats comuns, deutes, GATTs, G-10s, Bancs Mundials i FMIs. El proletariat del primer món ha estat constret a col·laborar en la opressió. Pràcticament ha desaparegut l'internacionalisme proletari. I les distàncies abismals entre riquesa i misèria no fan més que créixer amb llurs conseqüències apocalíptiques de pobresa, fam, malaltia, guerra, a-culturació, incultura, fanatisme, tirania, emigració, etc.

3.- Fonaments d'una revolució a l'estil català.

No em mou cap mena de xovinisme catalanòfil. Igual podríem parlar de revolució a la islandesa... A Catalunya, com a tot arreu, s'ha oprimit a dojo. Si parlo de revolució a la catalana és, en part, per la força del mite. Personalitzar un fet col·lectiu el fa més entenedor i, doncs, dóna força popular. I, en part, és perquè conec millor les condicions de la meva terra que les de terres llunyanes i en la història de Catalunya hi trobo elements que inspiren una forma revolucionària adient al nostre moment, al meu judici. No faré la llista completa i crítica d'aquests elements. Però deixeu-me esmentar-ne, pel broc gros, uns quants. I no em sigueu massa crítics, des d'un punt de vista històric, perquè sovint la força històrica deriva més de mites que d'esdeveniments realment ocorreguts. Sovint, si guardem un record és més pel seu valor modèlic exemplificador que pel seu valor històric estricte. *Se non é vero é ben trovato.*

a.- El fet antiquíssim de ser un país de pas dels Pirineus orientals i de tenir una llarga costa marítima i unes meravelloses illes obertes a totes les influències: neandertals, cromanyons, ibers, celtes, fenicis, grecs, cartaginesos, romans, visigots,

bizantins, francs, àrabs, jueus, occitans, francesos, espanyols, magrebins, llatinoamericans, negroafricans, etc. Honor al nostre mestissatge integrador! No hem estat massa racistes.

b.- La sensibilitat occitano-catalana a cavall de la cultura musulmana del sud i de les restes nòrdiques de l'imperi romà cap a l'any 1000.

c.- Els pactes de pau i treva de Toluges (1027), que derivaren cap a una de les primeres Corts d'Europa on el dret primari sobre la força i l'autoritarisme regi seria moderat per un consell plural no només de nobles i clergues, ans també de representants de viles i ciutats i de la classe menestral en 1200 i pels "Usatges", text legal que garantia els drets de vassalls, magnats i cavallers.

d.- Uns pactes igualitaris entre les diferents ètnies de Catalunya i Aragó que menaren a la constitució d'una Confederació força modèlica on el rei únic respectava escrupolosament llengua, lleis, Corts, policies diferents. Aquest respecte reial s'estendria després al regne de València, com a nou regne de la confederació. La reina vigilava de tenir, per ordre, un fill en cada regne per evitar susceptibilitats. Si la superunificada Castella-Lleó, amb Corts també unificades, hagués fet la mateixa cosa amb Andalusia!

e.- Un moviment municipalista primerenc, ja en temps de Pere I el Catòlic (1197). L'estatut municipal de Barcelona del rei Jaume és precedit des de finals del s. XI d'un embrió de representació ciutadana (experts de l'estament de ciutadans). Des de 1249, el batlle, el veguer i els consellers poden reunir una assemblea general de ciutadans per motius d'utilitat col·lectiva. Al famós Consell de Cent Jurats, iniciat en 1265, hi havia representats tots els estaments (ciutadans honrats amb patrimoni, mercaders acreditats, artistes o professionals liberals i menestrals o professionals mecànics agremiats). El poble —ara diríem públicament la societat civil— per damunt de nobles i eclesiàstics. Tot plegat, més de cinc cents anys abans de la revolució francesa. En 1284 s'esdevé a Barcelona, fins i tot, una revolta popular contra l'autoritat reial, el bisbe i l'oligarquia municipal, dirigida per Berenguer Oller i sufocada dràsticament pel rei.

f.- Una organització autonòmica en els territoris conquistats de Mallorca, València, Sicília, Sardenya i Nàpols, totes elles contrades tingudes, cadascuna, com a regne diferenciat. Molt més tard, el borbó Carles III descobriria, com a virrei de Nàpols, aquesta característica catalana i tractaria d'introduir la influència benèfica de l'estil català en el seu regnat espanyol.

g.- Un Ramon Llull, avançat de l'interculturalisme, que volia el diàleg entre les tres cultures del seu temps: la jueva, la islàmica i la cristiana i que expressà la cultura més alta, per primera vegada en l'edat mitjana, en la llengua del poble —el català— a l'abast de tothom.

h.- Un Joan Fiveller, conseller segon de Barcelona en 1416, que reclamà valent al rei de dinastia forana, Ferran d'Antequera, el pagament del dret de l'impost per la carn que comprava a Barcelona. El rei provinent de Castella-Lleó no estava acostumat a pagar impostos als seus súbdits. Tot un símbol de les llibertats municipals davant del poder reial. Des de 1844 en tenim l'estàtua a la façana de la casa de la vila. I caldria que el carrer Ferran (d'Antequera) es digués carrer Fiveller. De primer el rei resistí, però acabà per cedir davant la fermesa de la ciutat.

i.- La Germania revolucionària municipalista dels gremis armats de la ciutat de València en 1519, comandada pel mestre paraire Joan Llorenç i, després, per Vicent Peris, Esteve Urgellés i Miquel Estellers, contra el lloctinent de l'emperador Carles d'Àustria i contra la noblesa local, per causa de la nul·la participació dels gremis en el govern municipal i la corrupta administració pública. Suprimiren impostos, aboliren censals, etc. El moviment s'estengué a Mallorca i, en menor grau, a Catalunya (Cambrils, Barcelona, Lleida i Girona).

j.- La història a l'entorn de Pau Claris. Nyerro contra el cadell bisbe de la Seu d'Urgell. Resistent contra el comte-duc d'Olivares, mà dreta de Felip III, qui amb les seves tendències centralitzadores provocà la revolta dels Segadors, el Corpus de Sang de 1640. La Generalitat, que Claris presidia, declarà la Primera República catalana. "Mori jo i visqui Catalunya!" fou la seva mítica exclamació en declarar-la.

k.- La caiguda del Principat de Catalunya tot defensant la seva petita sobirania a 11 de setembre de 1714, assistit en la seva defensa per mallorquins, valencians i aragonesos. El general Moragues, Rafael Casanova, Antoni de Villarroel, en foren els herois.

l.- El redreçament nacional laboriós en les condicions més adverses: la renaixença econòmica, cultural, social i política del segle XIX.

m.- La força no igualada enlloc de l'anarquisme català, de la seva central sindical, la CNT, i les seves comunes de convivència i producció.

n.- Un Francesc Macià a la caserna de Lleida, a Prats de Molló, amb les colònies catalanes escampades pel món, i declarant la segona república catalana des del balcó de la Generalitat.

o.- L'extraordinària i ràpida difusió del moviment de joventut anomenat Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJC), durant la República, organitzat en federacions subsidiàries d'assemblees territorials, animats per uns consiliaris entusiastes i flanquejats per uns serveis culturals, comunicatius, esportius, etc. moderns i eficients. Sense el matis confessional, la mateixa cosa podríem dir del fort moviment anomenat Palestra que "es proposava d'educar la joventut catalana en un sentit global, per damunt de matisos polítics o socials" (G. Enciclop. Cat.). La presidència d'honor era per a representants dels principals partits. El manifest inicial

fou signat per una cinquantena de personalitats de les més diverses tendències. S'estengué a Mallorca i a València i mantingué relacions exteriors excel·lents. No cal dir la força democratitzadora de l'Escoltisme a Catalunya, ben coneguda de tots, que li ha fornit polítics de totes les tendències i la força obtinguda per la forta i llarga tradició pedagògica a Catalunya, des dels temps de Joan Bardina, Rosa Sensat...

p.- La multiforme resistència al franquisme, encapçalada per la digna mort de Lluís Companys, president de la Generalitat del Principat de Catalunya, i la de tants altres màrtirs per la pàtria, i coronada per la meravella de l'Assemblea de Catalunya.

q.- I, per acabar, les nostres darreres creacions fins a avui, refredades, silenciades i frenades pels nostres propis líders: les imparables activitats associatives generals i sectorials de tota mena: educatives, culturals, comunicacionals, socials, sindicals, cooperatives, comunes rurals, associacions veïnals, municipals, comarcals; la Marxa de la Llibertat, la Crida a la Solidaritat, l'Assemblea d'Unitat Popular, federacions, unions, agrupacions electorals municipals d'independents, associacions de veïns, etc.

4.- El detall.

El que ara diré del Principat de Catalunya és fàcilment exportable a altres països que ho desitgin. I allò que podia haver arrencat amb l'Assemblea de Catalunya pot arrencar en qualsevol moment en el nostre propi país si hi ha voluntat política.

La persona humana individual mereix tots els seus drets i cal que assumeixi totes les seves responsabilitats. Cada individu humà, que sojorna en una terra determinada, sigui d'origen, sigui d'adopció, ha d'arribar a maduresa, a plenitud individual. Això, ancestralment, es feia dins d'un procés d'iniciació. En l'antigor, aquesta feina corria a càrrec de les Esglésies (catecumenats). A l'edat mitjana es realitzava dins dels gremis sota un aspecte sobretot professional. Des de l'edat moderna, el procés, sovint massa decantadament acadèmic, corre a càrrec de les escoles. A casa nostra, en menor mesura, en els esplais i, en major mesura, en el si de l'escoltisme s'ha intentat realitzar, en règim de suplència, d'una manera social, oberta a tothom. Però és evident que el lloc natural més adient per a aquesta feina és el si de la família, barri, municipi,... Com als temps primitius, la data clau de la majoria d'edat no hauria de limitar-se a un fet administratiu automàtic. Caldria institucionalitzar unes elegants proves de maduresa i una cerimònia adient i sentida on el candidat es comprometria amb la comunitat i la comunitat amb ell. "Si tal o qual... a partir d'avui ets un home", li diríem, a l'estil del poema anomenat "If" de Rudyard Kipling o com es fa a la cerimònia de l'investiment escolta. Si a un indret del país hi arriba un foraster amb ànim d'establir-s'hi, també ell hauria d'expressar el seu compromís amb la comunitat i el de la comunitat amb ell d'una manera solemne, com encara es fa en alguns cantons de Suïssa. No cal dir que la maduresa individual no és per obtenir un "homo catalanicus" o "barcinonensis" o socialista o capitalista, sinó un home bàsic (5),

subsidiàriament obert a la realitat sencera, tot començant pel proïsme més pròxim, amb les seves opcions particulars personals, professionals, ideològiques, etc., ben respectades per tots. Caldria, doncs, expandir i generalitzar una pràctica ja existent informalment una mica per tot arreu i, d'una faicó formalitzada, en determinades institucions de la nostra tradició.

Volem persones individuals madures per bastir col·lectius humans sòlids, solidaris. A continuació els especificarem (42.- Visió vertical). Però abans em permeto unes consideracions comunes a tots ells.

41.- Visió horitzontal.

Els col·lectius també, com els humans individuals, han de viure un procés de maduració vers la seva plenitud. Així tot allò, dit per a la iniciació individual, val, adaptat, per a la maduració col·lectiva. És, a més, imprescindible distingir entre col·lectius generals o troncal i col·lectius sectorials o brancals. Els primers són humanístics en el sentit més ample de la paraula (famílies, barris, municipis, comarques, etc.), els segons són humanistes especialitzats (esportistes, metges, mestres, sindicalistes, sacerdots, polítics, juristes, periodistes, etc.) i tècnics (economistes, administratius, agricultors, ramaders, minaires, pescadors, industrials, hotelers, banquers, etc.). Poden gaudir d'una constitució i una autonomia internes semblants però entre uns i altres hi ha una diferència essencial. Els troncal, quan són madurs, són sobirans i responsables de tot, cadascun en el seu nivell, incloses, d'una banda llur part d'influència en la composició dels col·lectius troncal superiors i, d'altra, la influència i l'actuació exteriors dels col·lectius sectorials en el terreny dels troncal. Cada col·lectiu troncal disposarà d'alguna mena de secretariat o govern que harmonitzarà l'activitat dels sectors en el seu nivell. Els col·lectius sectorials són autònoms internament i poden unir-se sectorialment entre ells al mateix nivell troncal i a diferents nivells però no poden actuar *ad extra* en cap territori troncal sense el consentiment del col·lectiu troncal i sense complir les condicions establertes per ell.

Ara passo a descriure les condicions mínimes d'un col·lectiu troncal qualsevol madur. També són condicions desitjables pels col·lectius sectorials:

41.1.- ÉS UN COL·LECTIU PÚBLIC, VITAL I CONCRET.

Cal, doncs, acceptar-lo i estimar-lo com ell és, amb les seves peculiaritats i sorpreses, amb allò que vol ensenyar i amb allò que vol amagar. I cal acceptar-lo i estimar-lo on ell és. Quan es posa en el lloc dels altres esdevé menyspreable, execrable i combatible. Em refereixo al poble com a base, als components elementals de cada nivell troncal, prèviament a la constitució de grups de pressió, "lobbies", societat civil, etc. En ell rau la font de tota sobirania. No cal protegir-lo, cal servir-lo i obeir-lo. Com tot ésser vivent té cos (fenotip i genotip) i esperit (expressió i ànima).

41.11.- COS COL·LECTIU PÚBLIC.

El constitueixen les seves estructures constants existents, concretes, els seus signes ancestrals o nous d'identitat, la pròpia memòria col·lectiva. És el terreny propi d'actuació dels col·lectius sectorials.

41.111.- ECONÒMIC (fenotip).

En el sentit ampli de bon funcionament de la casa en vista a subvenir a les pròpies necessitats. És resumeix en tenir sentit d'empresa concreta, rigorosa, eficaç, competitiva, des de la base. Se'n diu empresa privada, però caldria anomenar-la, pública. És destinada a salut i utilitat i servei del poble. Allò que se sol dir empresa pública caldria anomenar-la, en el cas d'acceptar la seva existència, empresa oficial. Un col·lectiu no econòmic o morirà o viurà de paràsit d'altres col·lectius.

41.112.- ECOLÒGIC (genotip).

En el sentit ampli de bon funcionament, segons memòria ancestral, de la casa en vista a preservar el bon funcionament de les altres cases i de la casa gran —la humanitat, la Terra i tot l'univers— que ens acull. És resumeix en tenir sentit ètic de la vida des de la base, més enllà de doctrines i d'ideologies.

41.12.- ESPERIT COL·LECTIU PÚBLIC .

Dansa quan hi ha vida, esdeveniments, experiències, creacions, optimisme, felicitat. Com cal un metge del cos col·lectiu!, també Sòcrates deia que cal una especial cura de l'ànima col·lectiva. A nivell col·lectiu es pensa massa en el cos i s'oblida massa l'esperit.

41.121.- COMUNITARI (expressió).

En el sentit ampli de bona convivència en vista a fruit de la major felicitat interna. Es resumeix en saber posar el comú propi, amb la seva gràcia personalitzada, per damunt de les diferències i divisions internes, sense negar-les. Fins i tot estimar l'enemic intern. El fruit és la festa sorgida des de la base. L'expressió adequada n'és l'assemblea pública, consumidora d'informació i creadora de consens (d'opinió i de decisió públiques), oberta (veu i vot) a tots els adults del nivell immediat inferior que la componen (individuals o col·lectius). El *qahal* jueu que ha salvat la nació jueva de totes les seves persecucions. L'*ekklesia* grega clàssica. Els tradicionals *soviets* eslaus. Els consells oberts cantonals suïssos. Etc. Les noves tecnologies ja permeten una interconsulta permanent de tots els membres adults components de la comunitat.

41.122.- ECUMÈNIC (ànima).

En el sentit ampli de bona convivència en vista a fruit de la major felicitat universal. Es resumeix en saber posar el comú universal per damunt de les diferències i divisions dels comuns particulars, en especial, del propi. Fins i tot estimar l'enemic extern. El fruit és la fraternitat universal, el diàleg permanent entre nacions i entre civilitzacions, propiciat avui dia per les noves tecnologies. L'expressió adequada és l'obertura d'esperit, enfront de racismes, xovinismes, xenofòbies.

41.2.- ÉS UN COL·LECTIU OFICIAL, FORMAL I ABSTRACTE.

Quan un conjunt orquestral és petit i senzill no ha de menester director permanent. Quan és gran i complex sí. Als col·lectius madurs els cal l'Estat, el cap visible. Ell no és l'orquestra ni els músics, ni els pot suplir, ni toca cap instrument concret, és abstracte i formal, però representa el col·lectiu sempre que al col·lectiu li convé i esdevé imprescindible. I privar a un col·lectiu troncal de l'Estat és sotmetre'l a un estat de coma social permanent. És genocidi. Però sempre en el benentès que es tracta d'un estament subsidiari de la base popular de la qual rep tot exercici de sobirania, a la qual representa i serveix i de la qual no se'n serveix. Però és oficial. Mana. Gaudeix d'autoritat, sempre delegada. El tema de la potestat coactiva el tractarem en l'apartat següent (5.- L'estil). També el cap, l'Estat, té un cervell (fenotip i genotip) i té un esperit (expressió i ànima).

41.21.- COS COL·LECTIU OFICIAL.

El constitueixen les seves estructures constants existents, oficials, autoconcedides pel poble.

41.211.- GOVERNATIU (fenotip).

Només existeix per executar les lleis establertes i per administrar, dia a dia, l'acció externa dels col·lectius sectorials interiors o exteriors, inferiors o superiors a l'àmbit del col·lectiu troncal en qüestió. El seu àmbit propi és el de l'economia (41.111). No és elegit pel legislatiu per evitar la dictadura. Ans és elegit directament des de la base. No és font de projectes de llei, ni tan sols la de pressuposts. I, en acabar el mandat se sotmet al judici de la justícia. Equival al secretariat tècnic esmentat més amunt per regular els serveis dels col·lectius sectorials.

41.212.- JUSTICIAL (genotip).

Cos professional i autònom, fins i tot retributivament, d'experts en les estructures i en l'esperit de les lleis i savis equànimes i aimants apassionats de la justícia universal, que rep denúncies, denuncia i jutja els conflictes, injustícies, corrupcions, abusos, sempre segons la voluntat pública. Especialment vigilant davant els abusos d'autoritat del legislatiu i del governatiu. La seva força punitiva vindrà explicada en 5.- L'estil.

41.22.- ESPERIT COL·LECTIU OFICIAL.

Personalitat col·lectiva quan hi ha vida, originalitat, gràcia, singularització, sorpresa, vocació del col·lectiu. És el fruit madur, l'honor i la glòria del col·lectiu. Només serà adequat (autopolítica) si és format de les persones més honestes, més dignes, més servicials, més amoroses i més intel·ligents del col·lectiu. Altrament el col·lectiu esdevé altament perillós (antipolítica). Hitler o Gandhi.

41.221.- LEGISLATIU (expressió).

Cambra baixa elegida per l'assemblea pública (41.121) segons procediment triat per la mateixa assemblea, només amb diners públics, sense llistes tancades ni lleis D'Hondt. Responsable de donar forma legal a la voluntat comunitària consensuada (*foedus ex fide*). És també la comissió permanent entre assemblees de la comunitat. En aquest

sentit esdevé la seva representació i responsable visible en el dia a dia entre assemblees (41.121). En el seu si, com en el de l'assemblea, hi caben totes les tendències ideològiques. Però desapareixen les obediències de partit. Cada diputat representa individualment els seus electors. Tanmateix és desitjable una política continuada de recerca de consens.

41.222.- JERARQUIC (ànima).

No m'he resistit a emprar aquesta paraula per caracteritzar aquest apartat. Paraula gastada i devaluada però nobilíssima. "Autoritat sagrada". No em refereixo a les actuals o passades jerarquies eclesiàstiques ni tampoc a les jerarquies polítiques de partits únics. Si alguna semblança té és amb la tradicional cambra dels Lords anglesa i, en general, amb l'antiga institució del senat en moltes comunitats polítiques. Fins i tot, fora bo de no institucionalitzar aquest grup de persones en forma de cambra alta. La tria la porta la comunitat al cor. Es tracta del ram de flors més escollides del col·lectiu i pel col·lectiu, el qual, en comptes de matar-les o marginar-les, com s'ha acostumat a fer, les posa en el lloc d'honor de la casa, se les escolta i les pren com a model i referència suprema.

42.- Visió vertical.

Amb les seves capacitats pròpies i originals, la humanitat s'ha multiplicat de faiçó sorprenent, més enllà dels límits característics de les altres espècies vivents i ha generat una gran complexitat organitzativa interna. Podem detectar, amb diferents noms històrics, un poderós tronc central d'avanç i de cessió de sobirania —sempre condicionada al principi de subsidiarietat— de baix a dalt, on el "a dalt" no és supremacia ans dependència de l' "a baix": el castell humà de les comunitats troncales, que són generals, genuïnes, generatives, no especialitzades, ni muntades, ni mecàniques. Pretenen fer front a les dimensions principals de la vida dels humans amb creixent radi d'influència a mida que puja el castell o l'arbre, fins a atènyer la humanitat sencera. Cadascuna, un cop madura, esdevé una nova entitat emancipada de les entitats anteriors, sobirana en el seu àmbit i mereixedora d'un respecte i d'una atenció prioritaris respecte a altres realitats socials més especialitzades o sectorials. En cada nivell es dona un tipus propi de comunitat troncal, imprescindible per bastir o descarregar els nivells següents, quan ho vulgui la voluntat lliure del propi nivell immediat inferior. Altrament cauen per ells mateixos. No cal dir que a més d'aquest tronc ferm, es desenvolupa un ufanós brançam de comunitats humanes especials o sectorials que mereixen tota autonomia interna i tot respecte i atenció, però sempre al servei de i supeditades a les troncales en allò que a les troncales afecti. La dificultat històrica profunda per bastir aquests castells o arbres de col·lectius, més que no en la força aparent dels grups de poder, rau en la nostra crassa ignorància de la distribució concreta de les competències subsidiàries en els diferents nivells de l'arbre. Un exemple colpidor és la baralla entre convergents i socialdemòcrates al Principat de Catalunya en els darrers anys sobre la conveniència o no de mantenir el nivell "Àrea Metropolitana de Barcelona" i com distribuir-ne les competències. O el tema, en el

mateix territori, de la divisió en províncies o en regions i quines foren llurs respectives atribucions. Caldrà, doncs, una nova generació de polítics honestos que aprofundeixen en la divisió correcta en cada cas del castell, en els diferents graons i en l'atribució, als diferents graons de l'escala social, de les competències adequades que no poden assumir els graons inferiors i que tanmateix són possibles i desitjades pel poble d'aquells graons inferiors. Ací oferim un esbós tant pel que fa al nombre de graus que enumerem com pel que fa a les competències que atribuïm a cadascun. Tot nivell, no nascut d'un pacte lliure en règim federal d'igualtat entre els seus components, és nascut en pecat original i, indefectiblement, caurà enmig de desgràcies incomptables, si no es refunda o es regenera segons la bona via.

42.1.- COMUNITAT ELEMENTAL.

El primer tipus de comunitat troncal és el col·lectiu de convivència més o menys laxa entre individus, nascut d'un pacte lliure entre els seus membres en règim d'igualtat: pis d'amics, llar domèstica, família clàssica, parella (fins i tot amb un pis per a cada component). També es pot considerar comunitat primera el solter que viu sol però manté una actitud d'obertura i de participació. Hi cap una gran varietat de formes del comú elemental: ajuda mútua, amistat, amor, afecte, tracte sexual, convivència, economia parcialment o totalment compartida, procreació, assistència als fills, educació, atenció als parents, etc. Aquest nivell és profundament pertorbat per la civilització il·lustrada-industrial que està a les acaballes. Si fujo endavant tot ignorant aquest nivell m'enganyo i enganyo. Però cap dintre del possible haver d'atendre nivells superiors sense haver resolt en vera harmonia aquest nivell. I això és vàlid per a tots els altres nivells.

42.2.- COMUNITAT DE VEÏNS.

El segon tipus de comunitat troncal, nascut d'un pacte lliure entre comunitats primeres o elementals en règim federal d'igualtat, és el col·lectiu de veïnatge. Antigament, horda, clan, "gens" i, en la nostra tradició, barri rural, comunitat de veïns, carrer, barri urbà, si les comunitats són sedentàries. En el veïnatge subvenim a les nostres necessitats primàries de proveïment, salut, educació, diversió, etc. Actualment, per raó d'interessos barroers socioeconòmics, el veïnatge està rebregat amb exilis i al·luvions constants d'emigrants. Països sencers nous s'han format així. També avui, convivències i veïnatges són malmesos des d'instàncies oficials o econòmiques superiors. Encanta a la gran societat il·lustrada que en consagra un dret, la llibertat de lloc de residència. Cal protegir-se del desarrelament que genera el seu abús. Si fugim endavant o ens enfilem més amunt sense resoldre bé aquest nivell ens enganyem i enganyem. En la seva defensa sovint sorgeixen les associacions de veïns, tant o més importants, avui dia, que els sindicats, però no protegides constitucionalment com ells. Són necessàries mentre no s'hagi constituït l'assemblea del lloc. Després són supèrflues.

42.3.- COMUNITAT MUNICIPAL.

El tercer tipus de comunitat troncal, nascut d'un pacte lliure entre comunitats segones de veïnatge en règim federal d'igualtat, reunides en Ajuntament, és el col·lectiu municipal, sobretot, en defensa de la producció utilitària de tots els seus components. Antigament defensaven llur agricultura o llur ramaderia. Avui, principalment l'artesanía, la indústria i els serveis. Les tribus nòmades, les *fratries* indoeuropees, les primeres ciutats sumèries, les *polis* gregues, els municipis medievals i, encara avui, les parròquies gallegues són petits microcosmos autònoms i autosuficients, que omplen tota la vida de la majoria dels seus components. Si en l'hel·lenisme les ciutats gregues s'enfonsen és sota l'opressió dels imperialismes. Però aquests a llur torn aniran caient un rera l'altre per la manca d'estabilitat en llur base. En ensorrar els municipis se segaren l'herba sota els peus. En els temps moderns i contemporanis, com hem vist en la succinta història de Catalunya indicada més amunt, no han cessat d'existir els moviments municipalistes per a la defensa dels municipis enfront del centralisme absorbent dels Estats jacobins actuals. Els grans barris de les metròpolis actuals són antics municipis fagocitats, que caldria recuperar sense per això destruir la comunitat superior, ans fent-la més democràtica.

42.4.- COMUNITAT COMARCAL.

El quart tipus de comunitat troncal, nascut d'un pacte lliure entre comunitats terceres municipals en règim federal d'igualtat, reunides en Consell comarcal, és l'agrupació de municipis en vista al mercat, per a la defensa del propi comerç interior comarcal i de tot allò que se'n deriva. Antigament el radi geogràfic del territori comarcal a l'entorn d'un mercat central tenia de distància un dia de camí a peu o a pas d'ase, per anar-hi tot sortint a trenc d'alba i tornar a casa a l'hora foscant. Des de l'era industrial les metròpolis massificades, que cal regenerar, són un gros mercat de béns i serveis, de treball, de capital, etc.

42.5.- COMUNITAT REGIONAL.

El cinquè tipus de comunitat troncal, nascut d'un pacte lliure entre comunitats quartes en règim federal d'igualtat, és la comunitat gerencial que, per la seva grandària, permet la diversificació de serveis sectorials: seguretat, obres públiques, agricultura, ramaderia, mineria, pesca, comunicacions, finances, indústria, justícia, comerç, cultura, etc. Històricament se n'ha dit comptat, marquesat, ducat, regió, vegueria, partit judicial, diòcesi, departament o província. L'Estat centralista jacobí l'ha convertida en un centre militar-administratiu de dominació i colonització.

42.6.- COMUNITAT NACIONAL.

El sisè tipus de comunitat troncal, nascut d'un pacte lliure entre comunitats cinquenes regionals, en règim federal d'igualtat, és l'agrupació de plena sobirania legislativa i, per tant, de disposició d'un parlament, d'un tribunal de justícia superior, d'un govern autònom, d'un codi civil i penal, etc. Històricament se n'ha dit nació o ètnia en sentit estricte, poble, país, pàtria, comunitat autònoma, etc.

42.7.- COMUNITAT INTERÈTNICA. El setè tipus de comunitat troncal, nascut d'un pacte lliure entre comunitats sisenes nacionals en règim federal d'igualtat,

és l'agrupació de comunitats per raons diferencials de caire cultural, religió, lingüístic, literari, geogràfic, històric, econòmic, dromogràfic. Històricament se n'ha dit ètnia, nació o pàtria en sentit ample, interètnia o internació en sentit estricte, unió, federació, confederació, segons casos i matisos. Interessants són els casos de la Confederació helvètica unida no per cultura ans per interessos geogràfics, econòmics i històrics i de la nostra Confederació històrica catalano-aragonesa o del nostre projecte actual de Països Catalans.

42.8.- CIVILITZACIÓ.

El vuitè tipus de comunitat troncal, que si és madur és nascut d'un pacte lliure entre comunitats setenes interètniques en règim federal d'igualtat, és l'agrupació de comunitats per causa de la cohesió que brinden grans àrees geogràfiques, lingüístiques, econòmiques, racials, religioses, històriques, culturals... Europa, els amerindis, la *koiné* hel·lenística, l'Islam, el Mediterrani, els anglosaxons, l'Àfrica negra, els eslaus.

42.9.- LA HUMANITAT.

El novè tipus de comunitat troncal madura, nascut d'un pacte lliure entre les grans àrees en règim d'igualtat, és l'agrupació de comunitats per assolir la comunitat sencera de la humanitat damunt del planeta Terra. No té sentit començar individualment des de dalt, sentint-se romànticament "ciudadà del món sense fronteres". O començar des de dalt col·lectivament tot organitzant el món de dalt a baix. És un joc simplista que massifica perillosament els humans i els lliura com a pastura de poderosos desaprensius actualment amb prou mitjans tècnics de control de masses per dur els humans a l'escorxador.

Costa molt validar tot el gran arbre o castell de la comunitat humana, però, durant segles i segles s'ha vist que tot intent de suprimir nivells o de substituir-los per muntatges artificiosos o voluntaristes, tard o d'hora, duu a la catàstrofe i a terribles sofriments de la majoria. Posat que les coses no les hem heretades gaire ben muntades, la revolució no consistirà en reconstruir l'edifici de baix a dalt tot partint de zero, ans en tractar de regenerar cada nivell, tots simultàniament; cadascun segons les seves qualitats i tots comprenent i complementant la tasca de tots. Així començava a funcionar l'Assemblea de Catalunya quan fou llicenciada pels nostres líders.

5.- L'estil.

És clar que la vera democràcia és el resultat de la suma de voluntats informades, lliures i responsables de llurs decisions. La voluntat lliure és força i és fecunditat. Aquesta mateixa voluntat lliure, si s'imposa, domina, vincula, coacciona els altres contra llur pròpia voluntat és violència antidemocràtica. En conseqüència, estil democràtic i estil no violent són la mateixa cosa. Tant per l'ús del poble com per l'exercici de l'autoritat oficial. Tanmateix les nostres col·lectivitats encara són sadolles de violència. I ens semblen impossibles sense violència. Més. Hi ha una inversió

descomunal de recursos econòmics, intel·lectuals, etc., en favor de l'educació per a la violència. Potser la no violència pura és un ideal impossible. Potser cal tolerar o practicar, provisionalment, certes violències, com a mal menor, quan no se saben o no es poden evitar violències majors o més injustes. Però allò que és segur és que podem anar substituint paulatinament unes solucions violentes per altres que no en són. I que és possible la investigació, l'experimentació, la informació i l'educació en l'estil d'acció no violenta. Crec que en aquestes pàgines es presenta l'enorme força no violenta que pot generar fins i tot una persona individual tota sola. No cal dir la pressió formidable d'una manifestació pacífica de més d'un milió de persones.

Sempre que hi ha col·lectius hi ha conflictes. Els conflictes no solament no són dolents ans són bons i necessaris. En la lluita esmolem les nostres facultats. En la lluita competitiva ens estimulem els uns als altres, ens perfeccionem, ens superem a nosaltres mateixos, aprenem a sortir del nostre engorroniment i descobrim nous nous, obrim noves possibilitats de vida. Però la lluita té un límit: la negativitat, la resta de forces, la injustícia, el dolor inacceptable, la mort, l'anihilació. No es pot destruir en la lluita el camp de batalla, no es pot trencar la baralla quan es perd, no es pot anar contra les regles del joc que han estat acceptades. Diu Ignasi de Loiola: "Tots els sacrificis són vàlids mentre no destrueixen el subjecte". Són vàlides totes les escaramusses excepte les que neguen la fraternitat bàsica entre tots els homes i amb l'univers que ens acull.

El secret de la no violència no és obtenir la pau a qualsevol preu. Tampoc és posar-se al costat del bo en el conflicte. Qui és el bo? Qui és el savi que ho sap segur? Gandhi diu que tot allò que existeix alguna raó té per existir i cal esbrinar-la. El secret de la no violència rau en esbrinar sense partidismes la raó de cada part i intentar integrar-les, trobar la manera de complementar les dues parts en conflicte en una col·laboració superior. Cal amor (sense partidismes) i intel·ligència (intentar integrar-les).

La violència es presenta sota mil formes, sovint enganyoses. Sembla molt més violent un antropòfag que una lletra de canvi i de vegades no l'és. O un anomenat terrorista que un alt cap d'Estat Major o un banquer. Hi ha violència física, militar, psicològica, social, econòmica, racial, d'edat, de salut, cultural, jurídica, nacional, educacional, lingüística, dels mitjans de comunicació, política i fins i tot religiosa. "De vegades la pau no és més que por". I hi ha la violència antiecològica sobre el medi físic i biològic.

Cal formació personal (4): mansuetud, no gormanderia, no passió de propietat, no sensualitat, muscularitat, bona respiració, treball manual, cultura, professionalitat, no luxe, coneixement de si mateix i dels altres, autopossessió i concentració mental, capacitat de meditació, contemplació, decisió, constància, valor, etc. Cal formació col·lectiva: escoltar, comprendre, compadir els altres, visió de conjunt, saber col·laborar, saber compartir, saber servir, saber representar i no suplantar els altres, fondre's amb els altres, combregar, acció de conjunt, veracitat, esperit positiu,

animació i alegria, exemplaritat, corresponsabilitat, imaginació creativa, honorabilitat en els pactes lliures, etc.

I cal inventiva per trobar en cada moment l'"arma", l'eina adequada a cada situació. Sol donar-se una gran monotonia i falta d'inventiva en la "lluita" no violenta: vagues de fam, plantades, manifestacions, passivitat davant la coacció. La història, poc coneguda, de la no violència presenta una variada "panòpia" de recursos eficaços en el decurs de l'acció no violenta.

Com a estratègia graduada d'un programa d'acció no violenta Gandhi assenyala quatre nivells. Cada un requeriria una explicació més ampla. Ací només els enumerem:

a) COOPERACIÓ. Vot de confiança a l'adversari. Potser ell té raó i nosaltres som els equivocats. Cal fer-lo amb convicció de cor. Col·laborarem amb ell, mal que ens costi. Tractarem de purificar el nostre punt de vista. Posat que després de temps la nostra consciència no ens permet de seguir en la cooperació, cal aleshores procedir a la denúncia pública i assumir-ne les possibles conseqüències.

b) NO COOPERACIÓ. És la fase més negativa de l'estratègia no violenta. No fer. Deixar caure la cooperació. No ho sembla però és d'una força sorprenent. En la vida social tot allò bàsic ho fa el poble. És a tot arreu. Quan el poble no coopera, tot falla. Efectes catastròfics. Tota classe de vagues en són l'expressió, així com les diferents formes d'objecció de consciència. El risc més greu és la mort.

c) DESOBEDIÈNCIA CIVIL. No només no cooperar, ans també delinquir, faltar a una llei, a una ordre. Cal haver esgotat tota altra via. Cal triar una llei la desobediència a la qual no porti greuges considerables. Cal assumir el càstig com un tribut al respecte a la llei en general. Com es va palesar en el tribunal de Nüremberg, hi ha casos en què és moralment inacceptable obeir l'autoritat constituïda. També aquí el risc més greu és la mort. Però en qualsevol exèrcit et demanen estar disposat a vessar la teva sang per la bandera pàtria.

d) SOCIETAT ALTERNATIVA. "Si no trobes camí, fes-te'l". Escoles alternatives. Carnet d'identitat il·legal. Xarxes informatives paral·leles. Exèrcit no violent. Alimentació sana. Comuna alternativa. Cicles de producció ecològics. Etc.

Lluís M. Xirinacs Damians.

Barcelona, 10 de desembre de 1995.